

TAITO PIRKANMAAN TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSSUUNNITELMA

Sisällysluettelo

1. Johdanto
2. Nykytila
 - 2.1 Neuvontapalvelut
 - 2.2 Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä
 - 2.2.1 Oppilasmäärä ja -valinnat
 - 2.2.2 Vapaaoppilaspaidat ja muut maksuhuojennukset
 - 2.2.3 Opetuksen järjestäminen
 - 2.2.4 Oppimiserojen ehkäiseminen
 - 2.2.5 Opintosuoritusten arviointi
3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan 2021 sisältyneiden toimenpiteiden toteuttaminen
 - 3.1 Virvatuli-kyselyn 2021–2024 tulokset
 - 3.2 Vuoden 2024 kyselyjen tulokset
4. Tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi
5. Häirintä, epäasiallinen kohtelu ja menettelytavat mahdollisissa syrjintätilanteissa
6. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen ja arviointi

1. Johdanto

Taito Pirkanmaa ry ja sen omistama Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä sitoutuvat edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikessa toiminnassaan. Yhdistys luo ympäristön, jossa jokainen tuntee olonsa hyväksytyksi, arvostetuksi ja turvalliseksi. Käyttäydymme arvostavasti toisiamme kohtaan ja pidämme huolta toisistamme.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät ole Taito Pirkanmaalle pelkkiä periaatteita vaan työtämme ohjaavia tavoitteita. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä Taito Pirkanmaa ry:n henkilökunnan kanssa. Prosessia varten on kerätty palautetta opiskelijoilta ja asiakkailta. Suunnitelma tarkistetaan ja päivitetään säännöllisesti, jotta se pysyy ajankohtaisena ja vastaa toimintamme tarpeisiin.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla on juridinen perusta. Työtä ohjaa **laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta** (609/1986), joka velvoittaa kaikkia vähintään 30 työntekijän työpaikkoja laatimaan tasa-arvosuunnitelman. **Yhdenvertaisuuslaki** (1325 /2014) velvoittaa laatimaan toiminnallisen yhdenvertaisuussuunnitelman, jolla edistetään yhdenvertaisuutta suunnitelmallisesti. Lain mukaan suunnitelman tulee sisältää arvion yhdenvertaisuuden toteutumisesta toiminnassa sekä tarkoituksenmukaiset toimenpiteet yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä on taiteen perusopetuksen oppilaitoksena velvollinen laatimaan toiminnallisen tasa-arvosuunnitelman. Lain mukaan suunnitelmassa tulee kiinnittää huomiota erityisesti oppilas- ja opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Taito Pirkanmaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tehty työryhmätyönä. Työryhmä kokoontui vuoden 2024 aikana kuusi kertaa. Oppilaiden ja asiakkaiden osallistaminen tapahtui kyselyjen avulla. Lasten kysely toteutettiin oppilaan ikä huomioiden. Taito Pirkanmaa ry:n johtokunta hyväksyi tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 4.12.2024.

2. Nykytila

Taito Pirkanmaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on päivitetty edellisen kerran vuonna 2021. Nyt laadittava tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma edistää ja kehittää läpinäkyvää, lainmukaista ja oikeudenmukaista toimintaa, joka tukee yhdistyksen strategisia arvoja taito, luovuus ja vastuullisuus.

2.1 Neuvontapalvelut

Taitokeskukset tuottavat kaikille avoimia neuvontapalveluita. Neuvonnan toimintoja ovat mm. verstastyöskentely, kurssit, kerhot, leirit ja koulujen kanssa tehtävä kulttuurikasvatusyhteistyö. Vuosittain saavutamme yli 90 000 asiakaskontaktia. Neuvonnan asiakaskunta muodostuu vauvoista ikäihmisiin. Suurin osa kurssitoiminnasta järjestetään yhteistyössä Opintokeskus Siviksen kanssa. Yhteistyön kautta kurssitoiminta on osa vapaata sivistystyötä. Taito Pirkanmaa huomioi mahdollisuuksien mukaan erityisryhmät toiminnassaan. Toiminta vuokratiloissa ei mahdollista kaikissa tapauksissa esteetöntä toimitilaa.

Asiakkaat osallistuvat neuvontatoimintaan ilmoittautumalla varausjärjestelmän kautta. Kurssille osallistujat valitaan ilmoittautumisjärjestyksen perusteella.

Neuvontatoiminnassa ei arvioida opintosuorituksia. Sanallista ja kannustavaa palautetta annetaan ohjauksen lomassa. Kursseissa, joista oppilas saa opintopisteitä, käytetään hyväksyty/hylätty -arviointia.

2.2 Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä

Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä on oppilaitos, jonka toimintaa ohjaa käsityön taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet. Toiminnan tarkoituksena on antaa lapsille, nuorille ja aikuisille kokemuksia käsityöstä, muotoilusta ja teknologiasta sekä syventää näihin kuuluvaa osaamista. Oppilaitoksen nykytilanteen selvitys perustuu toimintakauteen 2021–2024.

2.2.1 Oppilasmäärä ja -valinnat

Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsän oppilasmäärä, mukaan lukien varhaisiän käsityökasvatuksen oppilaat sekä oppilaiden sukupuolijakauma on esitetty ao. taulukossa.

	oppilaita	naisia	miehiä
2021–2022	877	768	109
2022–2023	918	822	96
2023–2024	912	814	98
Syksy 2024	879	792	87

Oppilaaksi taiteen perusopetukseen voivat hakea kaikki saman vuoden aikana seitsemän vuotta täyttävät ja sitä vanhemmat. Alle kouluikäiset voivat ilmoittautua tarjolla oleviin varhaisiän käsityökasvatuksen ryhmiin siitä lukuvuodesta lähtien, kun täyttävät viisi vuotta.

Tarjolla olevat oppilaspaikat täytetään ilmoittautumisjärjestyksessä. Oppilaaksi hyväksytään ilman taidollisia pääsyaatimuksia. Oppilailta edellytetään kykyä toimia ryhmäopetuksessa ja vastaanottaa opetusta.

Oppilashausta ja ilmoittautumismenettelämästä tiedotetaan Taito Pirkanmaan nettisivuilla ja sosiaalisen median kanavilla. Oppilaaksi voi ilmoittautua myös kesken lukukauden.

2.2.2 Vapaaoppilaspaikat ja muut maksuhojennukset

Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsän lukukausimaksuihin myönnetään perhealennus, jos oppilaana on useampi samasta taloudesta.

Oppilaitos voi myöntää taloudellisin perustein myös vapaaoppilaspaikkoja. Vapaaoppilaspaikkojen kysyntä on ollut vähäistä. Tiedottamista asiasta lisätään.

2.2.3 Opetuksen järjestäminen

Opetus toteutetaan Pirkanmaalla kymmenellä paikkakunnalla: Akaa, Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti, Mänttä-Vilppula ja Ylöjärvi. Opetus tapahtuu Taito Pirkanmaan taitokeskuksissa, Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsän tiloissa Tampereella sekä eri kuntien peruskoulujen käsityöluokissa.

Näpsässä huolehditaan oppimisympäristöjen, tilojen, välineiden ja opetustilanteiden turvallisuudesta noudattamalla turvamääräyksiä, työ- ja huolto-ohjeita ja käytettävien kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteita.

Näpsässä suhtaudutaan avoimesti kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Käsityön kieli on globaali, jota voidaan ymmärtää ajasta, paikasta, iästä ja kulttuuritaustasta riippumatta. Oppilaitoksen opetuskieli on suomi.

2.2.4 Oppimiseröjen ehkäiseminen

Oppilaiden kyky vastaanottaa opetusta ja oppimiserot vaihtelevat. Opettaja huomioi ryhmäopetuksessa erilaiset oppijat ja eriyttää tarvittaessa oppimistehtävää oppilaan taitotason, tilanteen ja tuen tarpeen mukaan.

Huoltajiin ollaan yhteydessä matalalla kynnyksellä, jos ongelmia ryhmässä toimimisessa tai oppimisvaikeuksia tulee esille. Jos oppilas ei kykene opiskelemaan opetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti, oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma yhdessä oppilaan, huoltajan ja opettajan kanssa. Oppilaalla voi olla myös henkilökohtainen avustaja tunnilla.

2.2.5 Opintosuoritusten arviointi

Arvioinnin tehtävänä on ohjata oppilaan oppimista, tukea hänen edistymistään opinnoissa ja kehittää hänen edellytyksiään itsearviointiin. Palautteella ohjataan oppilasta omien tavoitteiden suuntaiseen opiskeluun sekä oman oppimisprosessin ymmärtämiseen. Oppilaan

työskentelyä arvioidaan monipuolisesti. Arviointi on oppimiseen kannustavaa, oikeudenmukaista ja eettisesti kestävää.

Arvioinnissa käytetään itsearviointia, vertaisarviointia, arviointikeskustelua sekä suullista tai kirjallista palautetta. Arviointi ei kohdistu oppilaan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnista kerrotaan tarkemmin opetussuunnitelmassa.

3. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan 2021 sisältyneiden toimenpiteiden toteuttaminen

Vuonna 2021 laaditun suunnitelman pohjalta on tehty seuraavia toimenpiteitä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

- Virvatuli-kyselyjen kysymyksiä on tarkasteltu vuosittain ja niihin on lisätty mm. kiusaamisen kokemukseen ja kiusaamistilanteisiin puuttumiseen liittyviä tarkentavia kysymyksiä.
- Opetustiloissa on näkyvillä Näpsän säännöt, jonka lisäksi ryhmä on voinut sopia opettajan johdolla ryhmän omista säännöistä.
- Opettajien työpajapäivissä on jaettu kokemuksia ja hyviä käytänteitä oppilaiden ohjauksesta, palautteenannosta ja erilaisista arviointimenetelmistä, joilla tuetaan oppilaiden yhdenvertaista ja tasapuolista huomioimista.
- Opettajia on ohjeistettu puuttumaan välittömästi kiusaamiseen ja kaikenlaiseen häirintään. Tilanteiden selvittämiseksi opettaja on matalalla kynnyksellä yhteydessä huoltajiin.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on kaikkien luettavissa Taito Pirkanmaan kotisivuilta.
- Opettajien ja sitä myötä myös opetusryhmän tukitoimena Näpsässä on otettu käyttöön mahdollisuus erityisopettajan konsultointiin opetustunnille.
- Toimintakaudella 2021–2024 on käynnistetty uusia ryhmiä peruskoulujen tiloissa, jolloin oppilas voi siirtyä harrastuksen pariin heti koulupäivän päättyessä. Tuttu tila lisää turvallisuuden tunnetta.
- Useisiin omiin opetustiloihin on tehty muutoksia, joilla on pyritty minimoimaan ylimääräisiä aistiherkkyyteen vaikuttavia häiriötekijöitä. Äänieristystä on lisätty väliovilla ja avoimet hyllyt on vaihdettu kaappeihin sekä valaistukseen on tehty parannuksia.
- *Näpsät Nepsyt – nepsy-oppilas inklusiivisessä käsityön ryhmäopetuksessa*, koulutushankkeen (Opetushallitus, 5/2023–6/2025) myötä henkilöstön osaamista on vahvistettu erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukemisessa ja tarpeiden huomioimisessa.
- *Sisältö- ja opintojaksomalli - nuorten laajan oppimäärän syventävät opinnot* pedagogisessa yhteishankkeessa Taito Etelä-Suomen kanssa (Opetushallitus 4/2024–12/2025) luodaan etä- tai hybridiopetuksin toteutettava sisältöalue- ja jaksopohjainen

opintomalli lasten- ja nuorten syventävien opintoihin. Mallilla parannetaan saavutettavuutta ja mahdollisuuksia jatkaa opintoja syventävienopintojen ryhmässä asuinpaikkakunnasta riippumatta.

- *Moninaisuusosaamisen kehittäminen sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen taiteen perusopetuksessa* hankkeen (Opetushallitus, 5/2024–6/2026) tavoitteina on kehittää opetushenkilöstön moninaisuusosaamista sekä opettajien pedagogista osaamista yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseksi taiteen perusopetuksessa.

3.1 Virvatuli-kyselyn 2021–2024 tulokset

Käsityö- ja muotoilukoulu Näpsä on arvioinut toimintaansa Taiteen perusopetusliiton luomalla Virvatuli-itsearviointimallilla. Oppilaat, opettajat, johto ja muut sidosryhmät osallistuvat kyselyyn alla kuvatun rytmin mukaisesti.

Arvioija eli keneltä kysytään palautetta	2021	2022	2023	2024
Oppilaat	Opettajat sekä yhdenvertaisuus ja tasa-arvo	Oppiminen ja vuorovaikutus	Oppimis-ympäristö	Opettajat sekä yhdenvertaisuus ja tasa-arvo
Sidosryhmät		Oppilaiden huoltajat		Oppilaiden huoltajat
Opettajat	Psyykkinen ja fyysinen työympäristö		Opettajan osaamiskartoitus	
Johto	Johtokunnan osaamiskartoitus		Johtokunnan osaamiskartoitus	

Oppilaitoksen nykytila on, toimintakaudella 2021–2023 oppilaille tehtyjen kyselyjen mukaan, hyvä. Oppilaat kokevat opetustilat, opetuksessa käytettävät materiaalit ja työvälineet turvallisiksi. Oppilaat kokevat ilmapiirin kannustavaksi (4,2/5) ja että heidät hyväksytään sellaisina kuin ovat (4,6/5). Avoimissa vastauksissa parannusta toivotaan työrauhaan.

Kiusaamista on koettu melko vähän. Kiusaamista havaittiin (8–13 % vastaajista) enemmän kuin sitä itse koettiin (4 % vastaajista). Kiusaamista kokeneista puolet kertoo asiasta opettajalle. 2/3 on sitä mieltä, että opettaja puuttuu ripeästi kiusaamiseen.

Noin 80 % kyselyyn vastanneista oppilaista on sitä mieltä, että opettaja on innostava, huomioi hänet tunneilla ja antaa tarpeeksi palautetta osaamisestaan. Oppilaat kokevat myös, että opettaja kohtelee heitä yhdenvertaisesti.

Huoltajille suunnatun kyselyn mukaan huoltajat kokevat Näpsän ilmapiirin avoimeksi ja innostavaksi. Huoltajat kokevat, että lasta huomioidaan riittävästi ryhmäopetuksessa. 4 %

kyselyyn vastanneista huoltajista on kokenut lapsensa kiusaamista. Vapaapalautteesta kävi ilmi, että opettaja on hoitanut asian hyvin yhdessä oppilaiden ja huoltajan kanssa.

Oppilaitoksen opettajat kokevat vuonna 2021 tehdyn kyselyn mukaan tasapuolista kohtelua (3,9/5), työilmapiirin olevan avoin ja hyvä (4,1/5) ja että työtoverit hyväksyvät heidät sellaisena kuin he ovat (4,4/5). Ristiriitatilanteiden selvittäminen Näpsässä toimii kohtuullisen hyvin (3,8/5).

Avoimissa vastauksissa opettajat toivovat parempaa äänieritystä opetustiloihin. Ongelmia aiheuttavat myös vanhojen toimitilojen ilmastoinnit, lämpötilat, akustiikka ja valaistuksen heikkous.

Opettajat kokevat, että opetustoimipaikan työturvallisuusasiat on hoidettu hyvin. Oppilailla ja opettajilla on käytössään asianmukaiset suojavälineet, oppilaitoksessa käytetään käyttöturvallisia materiaaleja. Opettajilla on ensiapukoulutus ja -välineistö hyvin saatavilla.

Vuonna 2023 toteutetun opettajan osaamiskartoituksessa nousee esille, että kulttuurien moninaisuuden tunnistamiseen ja kulttuurisensitiivisyyteen tulisi kiinnittää enemmän huomiota (3,6/5). Opettajat kokevat oppilasarviointin toteutuvan tasapuolisesti (4,1/5).

Johtokunnan kyselyssä huolenaiheeksi nousi oppilaiden sukupuolijakauman vinouma.

3.2 Vuoden 2024 kyselyjen tulokset

Syksyllä 2024 toteutettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt eri asiakasryhmille. Kyselyjen perusteella tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasiat ovat pääosin kunnossa. Epäasiallista tai eriarvoista kohtelua ei vastausten perusteella juuri havaittu. Saavutettavuus on heikentynyt toimipisteiden vähenemisen vuoksi. Tämä aiheuttaa joissain asiakkaissa epätasa-arvoisuuden tunteen.

Avoimissa kentissä kysyttiin toiveita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Vastauksissa toivottiin kiinnitettävän erityistä huomiota ryhmäytymiseen, yksilön huomioimiseen ja eri kohderyhmien kiinnostuksen kohteiden huomioimiseen oppimistehtävien suunnittelussa.

Tilojen esteettömyys on ongelma, jolle on vaikea löytää taloudellisesti mahdollisia ratkaisuja. Tiloihin toivottiin vammaiset ja liikuntarajoitteiset huomioonottavia parannuksia; hissejä, invavessoja, automaattiovia ja portaattomuutta. Näihin toiveisiin on vaikea vastata toimiessamme nykyisissä vuokratuissa toimitiloissa.

4. Tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma varmistaa, että kaikki Taito Pirkanmaa ry:n ja Käsiyö- ja muotoilukoulu Näpsän toimintaan osallistuvat ja henkilökunta kokevat olonsa

turvalliseksi, arvostetuksi ja yhdenvertaiseksi. Luomme yhteisön, jossa moninaisuus nähdään voimavarana, ja jokaisen yksilön ainutlaatuisuutta arvostetaan.

Tavoitteet ja toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kehittämiseksi:

- Poistamme esteitä, jotka rajoittavat osallistumista toimintaamme.
 - Parannamme tilojen esteettömyyttä käytössä olevin keinoin: tukikaiteita lisätään wc-tiloihin, kulkureitit pidetään vapaina ja mahdollisimman leveinä, portaisiin lisätään rampeja niihin toimipisteisiin, joissa niitä tarvitaan, 2025–2026
 - Päivitämme vapaaoppilaspaikan hakukäytänteet ja tiedotamme vapaaoppilaspaikkamahdollisuudesta oppilashaun yhteydessä kevät 2025
- Ehkäisemme syrjintää, häirintää ja epäasiallista kohtelua.
 - Luomme turvallisemman tilan periaatteet 2025
 - Luomme palautekanavat, joiden avulla henkilöstö ja toimintaan osallistuvat voivat ilmoittaa huomaamistaan häirinnästä, syrjinnästä ja muista epäkohdista 2025
- Luomme osallistavaa ja kannustavaa ilmapiiriä, jossa jokaisella on mahdollisuus ilmaista itseään ilman pelkoa syrjinnästä tai ennakkoluuloista.
 - Kehitämme oppilaitoksen itsearviointia ja laadunhallintaa opetushallituksen laatiman, taiteen perusopetuksen käyttöön kehitetyn, Neliapila-oppaan pohjalta.
- Edistämme henkilökunnan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamista
 - Kouluttaudumme *Moninaisuusosaamisen kehittäminen sekä yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen taiteen perusopetuksessa* -hankkeen avulla, kevät 2025
- Lisäämme avoimuutta ja läpinäkyvyyttä työyhteisössämme
 - Teemme selvityksen työpaikan tasa-arvotilanteesta ja palkkakartoituksen
 - Luomme konkreettiset toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi ja muodostamme arvion aikaisempien toimenpiteiden toteutumisesta
- Teemme toimia sukupuolijakauman tasoittamiseksi toiminnassamme
 - Käytämme markkinoinnissa mahdollisimman monimuotoista kuva- ja kurssitarjontaa.

5. Häirintä, epäasiallinen kohtelu ja menettelytavat mahdollisissa syrjintätilanteissa

Epäasiallista kohtelua ei tule hyväksyä missään muodossa. Häirinnän ja muun epäasiallisen kohtelun estäminen on koko työyhteisön – työnantajan ja työntekijöiden, yhteinen asia. Oikeudenmukainen johtaminen, päätöksenteon läpinäkyvyys ja ammatillinen työkäyttäytyminen ovat epäasiallisen kohtelun ehkäisyn perusta. Syrjintään, häirintään tai epäasialliseen kohteluun puututaan välittömästi. Ensisijaisesti asiasta keskustellaan asianomaisten osapuolten kesken sovittelevassa hengessä. Jokainen tapaus käsitellään

luottamuksellisesti ja nopeasti, ja tilanteisiin pyritään löytämään kaikkia osapuolia kunnioittava ratkaisu. Taito Pirkanmaan kotisivujen kautta löytyvällä lomakkeella voi ilmoittaa havaitsemastaan tai kokemastaan epäasiallisesta kohtelusta.

6. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen ja arviointi

Päivitetty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja esitetyt kehittämistoimenpiteet käydään läpi henkilöstön kanssa.

Lain mukaan oppilaitoksen tasa-arvosuunnitelma tulee lähtökohtaisesti päivittää vuosittain tai vähintään joka kolmas vuosi. Tämä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään viimeistään vuonna 2027 tai aikaisemmin, jos tarvetta ilmenee.